

Mediterrane meeuw pikt een broodje mee in Zuidwijk

Sander D. Elzerman [freelance ecooloog; info@elzermanecologischadvies.nl]

▲ De zwartkopmeeuw van Zuidwijk draagt het eerste winterkleed; Rotterdam, Meyenhage, 29 januari 2012. (Dave van der Spoel)

Iedereen kent wel het beeld van meeuwen die op een koude winterdag bij een stadsvijver wachten op brood. De auteur was tussen zulke meeuwen op zoek naar geringde exemplaren toen hij tot zijn verbazing een zwartkopmeeuw zag lopen. Dat is bijzonder omdat de meeste zwartkopmeeuwen op dat moment overwinteren langs de Atlantische kust. Het bleek dat de jonge vogel, tegen de norm in, besloten had om zijn eerste winter in Rotterdam-Zuid door te brengen. Een buitenkans voor diverse vogelaars die het parkje in Zuidwijk bezochten en de zwartkopmeeuw daar konden bewonderen.

Eerste winter

Een zoektocht naar meeuwen met kleurringen leidde op 4 december

2011 naar het parkje op de hoek van de Slinge en de Meyenhage in Rotterdam-Zuidwijk. De meeuwen in het park zijn bijna allemaal kokmeeuwen (*Croicocephalus ridibundus*) met daartussen af en toe een storm- (*Larus canus*) of zilvermeeuw (*Larus argentatus*). Tussen deze vogels werd een meeuw met meer bruin in de vleugels ontdekt. Onvolwassen kokmeeuwen hebben ook vleugeldekveren en tertials met donkere centra, maar deze waren duidelijk geheel bruin. Pas bij het opvliegen van de aanwezige meeuwen viel op dat er ook veel meer zwart in de vleugelpunten zat. Na het terugkeren van de rust werden ook details gezien, zoals de donkere poten en zwarte snavel. Bij een kokmeeuw zijn de poten en snavel doorgaans (bruin)rood van kleur. De

conclusie werd dus al snel getrokken dat het hier een zwartkopmeeuw (*Ichthyaetus melanocephalus*) betrof. De vogel was, getuige de bruine patronen op de vleugels, nog in het eerste winterkleed. Na deze ontdekking werd de vogel nog de hele maand december en de eerste twee weken van januari in het parkje gezien, zich voedend met brood dat waarschijnlijk voor de eenden bedoeld was. Het leek erop dat deze meeuw zijn eerste winter in Nederland door zou brengen.

Broedvogel

Sinds de jaren '80 worden zwartkopmeeuwen waargenomen in Rotterdam. In het begin hadden de waarnemingen vooral betrekking op broedvogels van de Maasvlakte. In lijn met uitbreiding van de soort als

▲ Het verschil tussen kokmeeuw (voorgrond) en zwartkopmeeuw is goed te zien. (Sander Elzerman)

broedvogel in Nederland duikt hij vanaf die periode ook op in de kokmeeuwenkolonies van het havengebied (Bijlsma *et al.* 2001, Meininger & Bekhuis 1990). Het aantal broedparen blijft beperkt tot een tiental per jaar met als hoogtepunt 46 paren in 1999 en 2000 (Strucker *et al.* 2010). In die jaren zijn dan ook de meeste waarnemingen doorgegeven. Gemiddeld worden jaarlijks circa 20 zwartkopmeeuwen binnen de gemeente gemeld. Het zwaartepunt van de meldingen ligt duidelijk in het voorjaar. Vanaf maart gaan zwartkopmeeuwen op zoek naar geschikte broedplaatsen. Dit is dus ook de periode met de meeste kans op rondzwervende exemplaren (Elzerman 2009). Om geschikt voedsel te vinden kunnen ze afstanden afleggen tot wel 30-40 km buiten de kolonie (Meininger & Flamant 1998). Zo blijkt ook uit de waarneming van een voedselzoekende ouder met witte kleurring die eind juni 2010 in Diergaarde Blijdorp werd gezien. Deze vogel was eerder die maand nog gezien in de broedkolonie bij de Slufter op de Maasvlakte, 30 kilometer verderop (pers. med. Gerard Visser). Na de broedperiode verlaten de zwartkopmeeuwen al snel de kolonies naar het zuiden, waar zij voornamelijk overwinteren langs de zuidwestkust van Europa.

Zeldzame overwintenaar

Een blik in het waarnemingenarchief van BSR laat zien dat zwartkopmeeuwen in de winter juist behoorlijk zeldzaam zijn binnen de gemeente Rotterdam. In de periode 1981 tot 2011 zijn in totaal 631

exemplaren waargenomen, waarvan slechts 22 waarnemingen (3%) in de maanden november tot en met februari. Opvallend hierbij is dat zwartkopmeeuwen die langere tijd op één plek worden waargenomen allemaal onvolwassen vogels zijn. Zwartkopmeeuwen bereiken pas in hun derde winter hun volledig volwassen klee (Grant 1982). De eerste in Rotterdam overwinterende zwartkopmeeuw werd op 18 en 19 januari 1987 gezien in Het Park, langs de Nieuwe Maas, en was in zijn eerste winter. Begin 2001 zat een onvolwassen vogel langs de Heemraadsingel. Een andere intrigerende melding is gedaan bij Hoek van Holland. Hier is gedurende de winter van 1994/95 een eerste winter zwartkopmeeuw gemeld. De daaropvolgende winter zijn langs de boulevard weer twee waarnemingen van een zwartkopmeeuw gedaan. Ditmaal echter een exemplaar in het tweede winterkleed. Mogelijk is dit dus hetzelfde individu geweest, maar dit is niet te bewijzen omdat de vogel niet gemerkt was. Alle overige

waarnemingen uit de winterperiode zijn eenmalige meldingen zonder vervolgwaaarnemingen, waardoor het onduidelijk is of deze vogels langere tijd op dezelfde plek aanwezig zijn geweest. Deze eenmalige waarnemingen hadden over het algemeen betrekking op volledig volwassen exemplaren.

Op het moment van schrijven ligt overal sneeuw en zijn de meeste plassen bevroren. De zwartkopmeeuw is inmiddels al een tijdje niet meer gezien. Zou hij de vorst ontvlucht zijn? Mocht u een kijkje gaan nemen dan hoor ik graag of u hem nog bent tegengekomen. ◀

Literatuur

- Bijlsma, R.G., Hustings, F. & Camphuysen, C.J., 2001 - Algemene en schaarse vogels van Nederland, Avifauna van Nederland 2 - GMB Uitgeverij / KNNV
- Grant, P.J. 1982 - Gulls, a guide to identification - T & A D Poyser, Calton
- Elzerman, S., 2009 - Zwartkopmeeuw: voorbeeldsoort voor het BSP-nb - SOVON nieuws uit de provincie Zuid-Holland 2009/2: 11-13
- Meininger, P.L. & Bekhuis, J.F., 1990 - De Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus* als broedvogel in Nederland en Europa - Limosa 63(4): 121-134
- Meininger, P.L. & Flamant, R., 1998 - Breeding populations of Mediterranean Gull *Larus melanocephalus* in the Netherlands and Belgium - Sula 12(4): 129-138
- Strucker, R.C.W., Hoekstein, M.S.J. & Wolf, P.A., 2010 - 4.1 Zwartkopmeeuw - *Larus melanocephalus* in: Kustbroedvogels in het Deltagebied 2009 - rapport RWS Waterdienst BM 10.09: 27-31

(advertentie)

Assurantie-Adviesbureau
A.K. Bakker Bloem
Makelaar in Assurantiën

- schadeverzekeringen
- levensverzekeringen
- pensioen
- hypotheek
- bankzaken

En wilt u uw huidige verzekeringen eens kosteloos laten controleren?
Is de waarde van uw verzameling nog wel up-to-date?
Bel ons voor een afspraak. Een telefoontje is zo gepleegd!

Pruimendijk 164
2989 AL Ridderkerk

T: 0180 - 425608
F: 0180 - 430186
E: info@bakkerbloem.nl

Ja, u krijgt altijd een aantrekkelijke spaarreente
RegioBank

